

Böjt 4. vasárnapja (Laetare)

► Jn 6,1–15

Böjti kenyérmorzsa az öröm forrása

A vasárnap jellege

Böjt időszakának közepén járunk. Laetare vasárnapja az öröm, az örvendezés vasárnapja. A vasárnap különlegességét többek között az is adja, hogy Ézsaiás 66,10–11-ből hangzik fel az introitus: „Örüljete Jeruzsálemmel! Jöjjetek, akik szeretitek, és szívből ujjongjatok! Akik gyászoltok, leljete vigaszra benne!” A böjti vasárnapok közepén hív minket az örvendezésre ez a vasárnap. Az öröm igazi oka nem az, hogy túl vagyunk a nagyböjt felén, hanem hogy tekintetünket az igazi öröm forrására vethetjük. Hiszen „a böjti időszak minden vasárnapja húsvét, azaz az egyház feltámadott Krisztusra mutató, örvendező ünnepe. Ma örvendezésre hív a liturgia.” (HAFENSCHER 2010, 354. o.) A vasárnap célja és feladata, hogy az örömhír szólalhasson meg általunk. A nap témája a liturgikus könyv szerint: „Az élet kenyere”. Az a Krisztus jött közénk, aki az élet kenyereként valóban az életét adta értünk.

Engedjünk utat ennek az örömnak, amelyet Jézus kínál számunkra, hogy az ő lelki tápláléka által lehessen igazán életünk. Hiszen a böjt és az öröm nem választható el egymástól. Mert ahogyan összefügg a bűn és a bűnbocsánat, ahogy a keresztes és a feltámadás, nagypéntek és húsvét szorosan egymásba fonódik, úgy kell körülölelje a böjti időszakunkat is a Messiásban érkező öröm forrása.

Amit a textusról tudni kell

Igeszakaszunk a szinoptikus evangéliumok közül mindegyikben megtalálható. Ennek a történetnek a különlegességét abban is láthatjuk, hogy ez az egyetlen csoda, amelyet mindegyik evangélium író-

ja megemlíti. Bár az egyes tudósításokban van különbség, de az elékezett Messiás csodája igazi örömet ébreszthet mindenkinek a szívében. Így vizsgáljuk meg igényeket különböző szempontok alapján.

Helyszín: A Galilea-tengernek, a Tibériás tavának túlsó partja. „A Tibériás-tenger néven a Genézaret tava az Újszövetségben sehol nem szerepel.” (LENKEYNÉ 1967) Azt azonban tudhatjuk, hogy a part menti várost Heródes alapította Kr. u. 26-ban, és a császár tiszteletére nevezték el Tibériásnak. A kenyércsoda helyszínének pontosabb meghatározását nem találjuk, de olyan helyre volt szükség, ahol sok ember le tudott ülni.

Kiindulópont: Nagy sokaság veszi körbe Jézust. Mondhatjuk, nem szokatlan, hiszen aki egyszer hallotta, vagy találkozott Krisztussal, az mindenképpen hallgatni, követni szeretne volna. (Nézzük csak meg Zákheus példáját!) Sokan követik, hiszen Jézus mindenkin segíteni szeretne, és segít is. Nem gondolkodnak az emberek, nem önmagukra figyelnek, hanem tekintetük Krisztusra szegeződik.

Időpont: Közel volt a páska ünnepe. Pontosan nem tudjuk, mikor történt a csoda, de már nincs távol a nagy ünnep. Mivel a páska ünnepe sokan Jeruzsálembé mentek, ezért is lehetett itt olyan nagy tömeg: talán már úton voltak.

Szereplők: Jézus és a tanítványok. Közülük név szerint Fülöpöt és Andrászt említi az evangélista. Emellett ott volt a sokaság és egy kisfiú.

A kialakult helyzet: Nagy sokaság, kevés ennivaló, emberi tanácstalanság. A tömeg nagy része valószínűleg már régóta úton volt. Természetes, hogy fáradtak és éhesek. Jézus szeretné próbára tenni a tanítványokat, mielőtt cselekszik. Próbára teszi őket, hogyan ítélik meg a helyzetet. Mit tesznek, meg tudják-e oldani? A problémát látják, de mindenki csak

az emberi lehetőségekre, illetve korlátokra koncentrálni. Nem kap hangot az ott lévő Messiás. Az emberi kétségek és a probléma megoldásának emberi nehézsége eltereli a figyelmet a valódi megoldásról. Fülöp teljesen reálsan méri fel a helyzetet az emberi korlátaikról. Elmondja, mennyi pénzre lenne szükség ennyi ember jóllakatásához.

Itt azonban van egy érdekesség. A kisleánytól a kisfiúnál lévő öt árpakenyérről csak János tudósít. Miért fontos ez? Az árpából készült kenyér a szegények kenyere volt. A jómódúak, a gazdagok búzából készítették a kenyeret. A felnőtt ember egy étkezésre három kenyeret fogyasztott el. A helyzet nem változott. Van ugyan kenyér, de nincs elég.

Csoda: A kenyércsoda Jézus negyedik jele. Itt a kenyércsodánál azonban több mindenre felfigyelhetünk. Jézus megáldotta, majd kiosztotta a kenyeret. Ő maga teszi. Ő lép oda az emberekhez. Ő az, aki szolgál. János evangéliumának tudósítása ebben is különleges, hogy itt Jézus a kezdeményező, a többi evangéliumban pedig éppen fordítva. Jézus odaviszi a kenyereket az emberekhez. Takács Gyula megjegyzi: „Jézus felszolgáló tevékenysége hasonló a lábmosáshoz.” (TAKÁCS 2015) Ennek kapcsán felvetődik a kérdés: értitek, mit tettem veletek? Vajon értjük, illetve értették az ott lévő emberek, mit tett Jézus, vagy csak az éhségre tudtak koncentrálni?

Maradék: Miután mindenki jóllakott, Jézus utasította a tanítványokat, hogy szedjenek össze minden maradékot. Semmi se menjen kárba. Mindennek, amit tőle kapunk, az utolsó morzsáig értéke van. Amikor Jézus valamit osztani kezd, soha nincs hiány, semmi nem kevés. Nála mindig van elég. De az emberek mégis mit vettek észre? Észrevették a kenyérosztó kezet, észrevették a megszapordított ajándékot, észrevették a csodát, és mindezen túl észrevették azt, aki mindezt véghez vitte?

A nép akarata: A „majd most mi megmutatjuk” érzés fogalmazódhat meg bennünk, amikor látjuk az emberi akaratot. Természetesen nem akartak rosszat, sokkal inkább a szeretetüket, a hálájukat szerették volna kifejezni, de ismételten szembekerül egymással az emberi és isteni oldal. Jézus

minden alkalommal elmenekül, amikor őt nagygyá akarják tenni. Nem riad vissza a feladattól, hanem tudja, mi a küldetése. Amikor királlyá akarják tenni, elmegy. De mi történt, amikor valósággal király lett belőle? Keresztre feszítették. Onnan nem menekült el. Nem tér ki a szenvedés útja elől, hanem megjelenik és ott marad értünk és miattunk.

A perikópa megértése

Krisztusban nem veszik el semmi és senki, mert ő a legnagyobbat adta. Ahogy az egyik énekünkben énekeljük: „Elveszett voltam én, / De titkon jöttél felém.” Látjuk-e most már, hogy itt van velünk – hogy el ne vesszünk, hanem vele legyünk örökre?

A csoda hatása és eredménye Jézus győzelmét hozta el. Többszörösen győzött.

1. Jézus nyugodt tudott maradni abban a helyzetben, amikor a tanítványok és még talán sokan mások is kétségbe estek. Jézus nyugodt maradt a probléma láttán. Hiszen számára az volt a fontos, hogy megoldás szülessen.

2. Győzött, mert minden embernek tudott enni adni. Senki sem maradt éhes.

3. Győzött a tömeg hangulata által gerjesztett koronázási igény felett.

4. Ez a győzelem kíséri, hogy ne önmagára tekintsen, hanem betölthesse az Atya akaratát.

Igehirdetési vázlat

Böjt öröme

Böjt időszaka mindig magával ragadó. Nem csak azért, mert tudjuk, mi történik a végén. Visszagon-dolok azokra az évekre, amikor az ifjúsággal vagy még teológus korunkban a többi teológushallgatóval passiókörútra készültünk. Micsoda várakozás és vágyakozás előzte meg az indulás pillanatát! De mégis mi volt a legnagyobb csoda? Amikor a szenvedéstörténet kapcsán nemcsak könnycseppek jelentek meg az ember arcán, nemcsak meg-

fogták, megsimogatták Jézus ruháját, hanem ránézve, látva a fájdalmat, az erőfeszítést, valami megmagyarázhatatlan mosoly fakadt az arcokon. Böjt időszaka valóban a önmagunkba fordulás, a számadás és a bűnbánat időszaka – nem véletlen a lila oltárterítő színe. De mégis átjárja ezt az időszakot az öröm. Annak az öröme, hogy Isten önmagát adta, hogy a mi elveszettségünket feloldja.

Nézzük meg, mennyi minden csodálatos dolog vesz körbe minket! Mert csodák igenis vannak. És nem csak olyan értelemben, ahogyan ezt Bródy János fogalmazza meg: „Én nem születtem varázslónak, csodát tenni nem tudok, / És azt hiszem, már észrevetted, a jó tündér sem én vagyok. / De ha eltűnne az arcodról ez a sötét szomorúság, / Úgy érezném, vannak még csodák.”

Arra hív minket ez a vasárnap, hogy tekintsünk fel, lássuk meg azt, aki nemcsak ott a Genézaret-tó partján, hanem ma is csodálatos dolgokat tud véghez vinni az életünkben.

Laetare vasárnapjának különleges üzenete így hangzik felénk: Örvendj! De ne a csodán ámulj csupán, ne csak a csodálatos kenyércsodát keresd a mindennapjaidban, hanem keresd azt, aki mindent véghez tudja vinni. Ez a mai vasárnap nem csak a neve miatt hív minket örvendezésre. Gondoljunk az értünk meghalt, de feltámadt Úrra, aki most is mellénk szeretne állni, hogy bátorítson, vigasztaljon, és az élet útjára tereljen minket.

A lehulló morzsák

Döbbenetes a híreket, statisztikákat olvasni arról, hogy mennyire pazarló életet élünk. Mennyi mindent kidobunk, nem becsüljük meg azt, amink van. Ha már böjt közepén járunk, mindenki gondolja át egy napját, egy hetét: mennyi minden volt, amit nem evett meg, amit ki kellett dobni? Elgondolkozhatunk azon is, tényleg mi nek van értéke az életünkben.

Jézus negyedik jelében a tanítványok próbatételét is láthatjuk. Mi is elgondolkozhatunk azon, mennyire lennének képesek kiállni a próbát. Vajon tényleg szeretnénk megoldani a problémát, vagy

egyszerűbb pánikolni, bolhából elefántot csinálni, még ha itt nem is erről van szó? Jézus tudja a feladatát: elegendő ételt adni az embereknek. De mindezt nem is akárhogyan teszi. Hiszen itt sokkal többről van szó, mint pár darab kenyérről és halról. Itt nem a testi jóltartás a legfontosabb szempont. Bár nyilvánvaló, hogy az is nagyon fontos. De böjt öröme akkor lesz igazán teljes, ha az örök élet kenyerére figyelünk. Mert amit ő kínál nekünk, attól nem éhezünk meg soha.

Hasliberg gyülekezetében az egyik úrvacsorás istentisztelet után feleségem készített egy képet. Gyönyörű kép volt, mégis döbbenetes. Az oltár előtt a föld tele volt kenyérmorzsával. Mindenki, aki megkapta a kenyeret, valamennyit maga után hagyott. Pedig még egy kis morzsát sem szabadna meghagyni. Kisgyerekkoromból emlékszem, ahogy nagyapám az ebéd után minden egyes apró morzsát összeszedett. Amin az Isten áldása van, azt nem szabad és nem lehet veszni hagyni. Adjunk hálát mindenkor az isteni matematikának. Amit ő ad, amit ő kínál nekünk, az mindig több lesz. Testben, szívben, lélekben.

Visszavonulás Krisztussal

Jézus ismét felülmúlja a várakozásokat. Nem csak a csoda szempontjából. Nem csak azért, mert senki nem gondolta volna, hogy ennyi kenyér elég lesz ennyi embernek. Felülmúlja a várakozást, mert nem lehet elveszíteni az ételből semmit sem. Még a legkisebb morzsa is ugyanolyan értékes, mint a többi. Ha Jézus ember lett volna, vajon ő mit tett volna a maradékkal?

Jézus azonban túlmutat minden emberi gondolaton, és várakozáson. Hiszen ő nem emberi magasságra vágyik. Tudja, hogy az ad igazi örömet, ha az Isten emeli fel őt. Ezért sem engedte, hogy az emberek királlyá tegyék. De mindebben benne van az a keserűség is, hogy nem ismerték fel, milyen király is ő valójában. Ő a Királyok Királya, akit nem kell megkoronázni. De végül mégis megkapta a koronáját. Király volt, de gúnyt űztek a királyságából. Mindez értünk történt. Ő király lett, a mi királyunk ott, a

Golgotán. Mert az ő halála, majd harmadnapi feltámadása hozta el nekünk a vasárnapi örömet. Ő legyen az, akiről énekeljük: „Jézus, boldogságom...”

Illusztráció

VERS

Túrmezei Erzsébet: *Kenyérnek jöttél*

Kenyérnek jöttél éhező világba, világosságnak
sötét éjszakába,
fényes hajnalnak, örök ragyogásnak,
vak zűrzavarban bizonyos tanácsnak.
Jöttél útnak, igazságnak, életnek,
s kicsiny gyermekként jászolba fektettek, Jézus,
Jézus!

Mért sínylődnénk hát éhezve, szegényen, mért
tévelyegnénk világtalan éjben

tanácstalanul és halálraváltan
és úttalanul a hazug világban,
amikor benned mindent megnyerhetünk,
kis jászlad elé odatérdelhetünk,
Jézus, Jézus!

Felhasznált irodalom

HAFENSCHER Károly 2010. *Liturgika. A keresztény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Luther Kiadó – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke, Budapest.

LENKEYNÉ Semsey Klára 1967. János evangéliumának magyarázata. In: BARTHA Tibor (szerk.): *Jubileumi kommentár. A Szentírás magyarázata.* Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest. (BibliaTéka CD-ROM, Arcanum Digitéka Kft.)

TAKÁCS Gyula 2015. *Szent János evangéliumának magyarázata.* 2. köt. Központi Papnevelő Intézet Pálos Könyvtára, Budapest.

■ KALINCSÁK BALÁZS